

‘Shirley’: Film om horrorforfatter giver intens knude i maven

Publiceret 05/03/2021 i Kultur/Film
af **Frederik Bojer Bové**

FILM // ANMELDELSE – I halvtredsernes USA er båndene for kvindekønnet tydeligvis så snævre, at forfatteren Shirley Jackson ikke har andet valg end at falde udenfor. Det gør hun så, på en nærmest monstrøs måde, og bevæger sig dermed på kanten af det inhumane. Den unge amerikanske instruktør Josephine Decker viser igen sine unikke styrker i dette forfatterportræt. Elizabeth Moss og Michael Stuhlbarg er på skift fabelagtige.

Mange instruktører har en karriere, hvor de skifter mellem personlige værker, og hvad der nærmere er bestillingsarbejde. Det er som oftest de personlige værker, vi auteurister holder mest af. Men en gang imellem er det i bestillingsarbejderne, at en instruktørs personlige særpræg træder tydeligst frem.

Sådan er det lidt med *Shirley*, den mesterlige unge instruktør Josephine Deckers første film efter andet forlæg. Filmens manuskript er af Sarah Gubbins, baseret på romanen *Shirley* af Susan Scarf Merrell, om den amerikanske forfatter Shirley Jackson.

Der er rigtig mange skribenter inde over. Og det resulterer nogle gange i overtydelige replikker, som når en læser siger til Jackson om en af hendes noveller ‘*When I read it, it made me feel... thrillingly horrible!*’ Men ‘thrillingly horrible’? Det er måske også den bedste beskrivelse, jeg hidtil har set af

Deckers vidunderlige filmografi. Og *Shirley* bliver også selv til sidst en film, der får en til at føle sig frygtelig indeni. På en spændende måde.

Shirley Trailer #1 (2020) | Movieclips Trailers

Shirley er et meget fiktivt portræt af Shirley Jackson (Elizabeth Moss), mens denne er i gang med at skrive romanen *Hangsaman* fra 1951. Filmens hovedpersoner er i virkeligheden det unge par Rose (Odessa Young) og Fred (Logan Lerman) Nemser, der indkvarterer sig hos Shirley og hendes mand Stanley (Michael Stuhlbarg), eftersom Stanley er lektor på det college, hvor Fred håber at blive fastansat. De to unge mennesker er fiktive.

Det er gennem Roses øjne, at vi ser det ældre par og deres overordenligt komplicerede forhold. Odessa Young spiller også i glimt hovedpersonen i Shirleys kommende roman, en ung kvinde, der forsvinder ude i skoven. Mørke kræfter begynder at trænge sig på, og grænserne mellem individer begynder at udviske sig.

Moss, Stuhlbarg & Decker

Shirley er lidt lang tid om at komme i gang. Til at starte med er problemet faktisk først og fremmest Elizabeth Moss. Hun spiller med fynd og klem som den kendte forfatter, en af de præstationer som prisuddelinger er så glade for. Men der er ikke rigtig plads til personlighed. Hun er tydeligvis en *karakter*, snarere end et menneske, en 'kunstner' som folk slår sig på, hun spiller roller og har altid en skarp bemærkning. Men der går tid før der træder et interessant menneske frem. Derefter er det til gengæld også godt.

Langt bedre er, til at starte med, Michael Stuhlbarg som Stanley. Åh hvilket vidunderligt kreatur. Stanley er på den ene side inkarnationen af den moderne lektor, karismatisk, kvik, original. Og så samtidig en kludedukke af aldring, forfald, sexisme og narcissisme. Når han tøffer rundt, er han en tredjedel af tiden genial og sexet, en tredjedel af tiden gammel og klam, og en tredjedel af tiden begge ting på samme tid.

Josephine Decker blev først kendt som skuespiller i mumblecore-film, især af New Yorker instruktøren Joe Swanberg. Hendes to første film som instruktør, *Butter on the Latch* (2013) og *Thou Wast Mild and*

Lovely (2014), kombinerede mumblecore-genrens fokus på unge menneskers mumlen med nærmest horroragtige plots ude i vilde amerikanske landskaber, hvilket resulterede i en helt særlig hybrid. Mesterværket *Madeline's Madeline* fra 2018 er et af sidste årtis mest undervurderede amerikanske film, et æstetisk svendestykke om en ung kvinde og hendes danselærer, og en meditation om performance, undervisning, og personlighed.

“

Stanley er på den ene side inkarnationen af den moderne lektor, karismatisk, kvik, original. Og så samtidig en kludedukke af aldring, forfald, sexismen og narcissisme.

Virkelig mange af Deckers typiske tematikker trækkes med over i *Shirley*. Filmens Vermont minder om de naturområder som de to første film foregik i, og landskabsbillederne er typisk magiske. Ligeledes begynder forholdet mellem Shirley og Rose, samt mellem Stanley og Fred, at udvikle sig typisk Decker'sk. Deres tøj begynder at ligne hinanden, de får samme frisurer, og deres skuespil nærmer sig hinanden. Decker har selv lavet performance-teater, og hun skildrer personlighed som performativ i bredeste forstand. Helt simpelt vil Fred bare gerne være smart lektor, ligesom Stanley. Men pludselig har han samme skægvekst, samme påklædning, og går på samme måde, og det skildrer *Shirley* nærmest som en horrorfilm.

Feministisk æstetisk kraft

Performativitet og naturlighed. Deckers film er feministiske, på en ret speciel, og alligevel ret tidstypisk måde. Shirley Jackson kalder sig selv for en heks, dyrker det heksede, det anderledes, det anti-normative, også i fiktionen. Men som filmen skildrer det, er det meget tydeligt at se, hvor meget det horrible kommer af den klaustrofobiske virkelighed i starthalvtredsernes USA. Jackson fremdyrker monsteret, i sig selv, i sin kunst. Og i sin omverden. Hvilket går ud over Rose, på måder som Rose skal bruge lidt tid på at lære at håndtere.

I halvtredsernes USA er båndene for kvindes kønnet tydeligvis så snævre, at Jackson ikke har andet valg end at falde udenfor. Det gør hun så, på en nærmest monstrøs måde, og bevæger sig dermed på kanten af det inhumane. Det minder mig lidt om det Donna Haraway har skrevet om som 'cyborgfeminisme', men er langt mere dyrisk, monstrøst, uhyggeligt. Personligt kalder jeg det gerne 'fae feminisme', men mest på grund af bogstavrimet.

“

Selvom det måske nok stadig er Josephine Deckers hidtil dårligste film, så bekræfter den alligevel, at Decker er en af de bedste yngre amerikanske instruktører lige nu.

Det vigtige for filmen er heller ikke rigtig teorier. Det vigtige er den æstetiske kraft, som kommer af de uhyggelige billeder, den dystre stemning, det til tider marionet-agtige og til tider dyriske skuespil, og den klagende musik. Billederne er i øvrigt af Sturla Brandth Grøvlen (*Før frosten, Druk*), og hvis man vil vide, hvorfor jeg var skuffet over billedsiden i *Druk*, er det fordi, at Brandt Grøvlen ellers er i stand til noget så forrygende som billederne i *Shirley*.

Shirley slutter mange gange bedre end den starter, og selvom det måske nok stadig er Josephine Deckers hidtil dårligste film, så bekræfter den alligevel, at Decker er en af de bedste yngre amerikanske instruktører lige nu. Der er ikke andre der giver den samme knugende fornemmelse i maven på helt samme måde. Thrillingly horrible.

Shirley kan lejes hos blockbuster.dk.

Shirley

107 minutter

Fotocredit: Blockbuster

Facebook kommentarer

0 kommentarer

Sortér efter

Tilføj en kommentar ...

[Plugin til Facebook-kommentarer](#)

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller støt vores arbejde

Modtag ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

JÅ TAK, SEND MIG POV WEEKEND

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at støtte vores arbejde? Bliv frivilligt støttemedlem her →

25 KR./MD. →

50 KR./MD. →

100 KR./MD. →

FREDERIK BOJER BOVÉ SENESTE ARTIKLER

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.

